

لذت بیماری در پرتو حکمت بیماری از منظر صحیفه سجّادیه

نویسنده: دکتر محمدرضا یکتائی *

استادیار دانشگاه شاهد، تهران، ایران

Email: dr.yektaei@yahoo.com

* نویسنده مسئول:

چکیده

مقدمه و هدف: یکی از واقعیت‌های انکارناپذیر در زندگی دنیوی، درد و بیماری است. هدف این پژوهش، بررسی بینش و نگرش امام سجّاد (ع) نسبت به بیماری است و اینکه از منظر صحیفه سجّادیه، بیماری پدیده‌ای خوشایند و لذت‌بخش بوده یا پدیده‌ای ناخوشایند و نفرت‌انگیز است؟!

مواد و روش‌ها: با توجه به هدف پژوهش، مواد تحقیق، بررسی نیایش‌ها و آموزه‌های امام سجّاد (ع) و صحیفه سجّادیه را شامل می‌شود؛ بنابراین از روش تحلیل محتوایی به صورت تحلیل کیفی استفاده شده است.

نتایج: از ، مطالعه و بررسی صحیفه سجّادیه در این زمینه نتایج زیر به دست آمد:

- ۱- باید منزلت بیماری در حکمت الهی را درک و حس کرد.
- ۲- پیشگیری از بیماری، کاری عاقلانه، عالمانه و آرامش‌بخش است.
- ۳- بیمار با «پذیرش بیماری» زمینه‌ای اساسی و اصولی برای درمان فراهم می‌کند.
- ۴- در پرتو حکمت بیماری، شکرگزاری نسبت به بیماری، جایگاهی مناسب می‌یابد.
- ۵- باورهای دینی، نشاط و رضامندی را حتی در حالت بیماری به انسان هدیه می‌کند.
- ۶- خویشتنداری نسبت به بیماری، آثار و برکاتی در زندگی دنیوی و حیات اخروی دارد.
- ۷- انسان عاقل و معتقد هم از روش‌های پیشگیری بهره‌می‌برد و هم از روش‌های درمانی در صورت گرفتارشدن به بیماری سودمی‌جوید.

نتیجه‌گیری: هر انسانی می‌تواند به «لذت بیماری» در پرتو «حکمت بیماری» نائل آید و به سلامتی و آرامش درونی برسد؛ البته این قاعده و قانون درباره «بیماری‌های جسمی» است. و بررسی نحوه برخورد با «بیماری‌های روحی» به پژوهشی دیگر نیاز دارد.

واژگان کلیدی: شکر، سلامتی، بیماری، حکمت و لذت

دوماهنامه علمی-پژوهشی
دانشگاه شاهد
سال هیجدهم - شماره ۹۲
اردیبهشت ۱۳۹۰

دریافت: ۱۳۸۹/۱۰/۲۸
آخرین اصلاح‌ها: ۱۳۹۰/۱/۳۰
پذیرش: ۱۳۹۰/۲/۲

مقدمه

امام سجّاد (ع) در صحیفه سجّادیه، راهکارهایی ارائه کرده‌اند که انسان دردمند، بیمار و گرفتار بتواند بر آن بلایا غلبه کرده، حتی از این شرائط، شکرگزاری کند و لذت، رضایت و آرامش خویش را عمیق و محکم سازد. و در نتیجه، هنر تبدیل مصیبت به نعمت را تحقق بخشید. در این نوشتار، شیوه مثبت‌اندیشی نسبت به بیماری از منظر صحیفه سجّادیه به بحث گذاشته شده است؛ البته دعای پانزدهم، بیشتر محور مباحث قرار گرفته است. مسائل و مطالب در هفت فراز به این شرح طبقه‌بندی شده‌اند:

جهان مادی براساس تضاد، تزاخم و تناقض پایه‌گذاری شده و حوادث به‌ظاهر ناخوشایند از آن جدایی‌ناپذیر است. دردها و بیماری‌ها جلوه‌هایی از این بلایا و مشکلات‌اند. در برخورد با مصائب و گرفتاری‌ها می‌توان انسان‌ها را به دو گروه تقسیم کرد:

گروه اول- منفی‌بافانکه در معرض خطر تبدیل نعمت به مصیبت قراردارند و حتی نعمت سلامت را به نعمت و مصیبت تبدیل کرده، اهل صبر و استقامت نیستند.

گروه دوم- مثبت‌اندیشان که هنر تبدیل مصیبت به نعمت را در زندگی خویش، تحکیم‌بخشیده، به زیور تحمل‌شدائد در هر شرایط آراسته شده‌اند.

فراز اول- منزلت بیماری در حکمت الهی

در این صورت می‌توان آفرینش را حکمت‌آمیز و شگفت‌انگیز دانست.

امام سجّاد (ع)، خداوند حکیم را این‌گونه می‌خواند: «پاک و منزهی تو، ای صاحب لطفی که چه بسیار است لطف و ای رثوفی که چه فزون است رأفت و مهربانیت و حکیمی که چه شگفت است دانانیت». بنابراین منزلت بیماری در حکمت الهی، همانند منزلت سلامتی است. اگر بیماری نبود، سلامتی معنایی نداشت و چون خداوند، علیم، حکیم، رحمان و رحیم است، از دوست هرچه رسد، نیکوست؛ پس بیماری هم هدیه الهی است.

این نگرش مثبت نسبت به بیماری و مصیبت، انسان را برای برخوردهای صحیح و سریع با درد و بیماری آماده می‌کند. و افکار منفی و زبانه‌های ذهنی را از درون آدمی پاکسازی می‌کند. که نگرش نادرست نسبت به بیماری حتی برای افراد تندرست، از خود بیماری خطرناک‌تر است؛ پس برای رسیدن به سلامت و عافیت، درک حکمت و ترک حماقت ضرورت دارد که منفی‌بافی و واقعیت‌گریزی آدمی را از «حیات طیبه» محروم و زندگی

امام سجّاد (ع) خداوند را «علیم» و «حکیم» دانسته، این‌گونه زمزمه می‌کند:

«و تو هستی خدایی که جز تو خدایی نیست: خدای بخشنده مهربان، دانا و حکیم».

حکیم، کسی است که کارها را استوار و محکم کند و مانع از فساد باشد.

نظام آفرینش در نگاه اهل بینش براساس «حکمت» طراحی و اجرا شده که دیگران نمی‌توانند آن را دگرگون یا واژگون کنند. امام سجّاد (ع) اظهار می‌دارد:

«ای آنکه وسائل و اسباب، حکمت او را دیگرگون نگردانند».

واژه حکیم، یعنی دانا، کامل در حکمت و خرد، راست‌گفتار و درست‌کردار؛ پس دو جنبه صفتی و فعلی دارد.

خداوند حکیم، خلقت را بر مبنای حکمت بنا نهاده و پدیده‌های به‌ظاهر متضاد را در کنار یکدیگر هماهنگ قرارداده است: شب و روز، سیاهی و سفیدی، نور و ظلمت، جاذبه و دافعه، حرکت و سکون و درنهایت، سلامتی و بیماری.

پاک و پاکیزه را در نظرش منفور می‌کند، در نتیجه، بیمار از حکمت الهی دور شده، از لذت بیماری بی‌نصیب می‌شود.

فراز دوم - پیشگیری از بیماری

امام زین‌العابدین (ع) در فلسفه و حکمت حج و عمره فرمود:

«حج و عمره را به‌جای‌آورد تا بدن‌های شما سالم، روزی شما فراوان و ایمانتان درست و شایسته شود، و (به برکت این عمل) هزینه‌های زندگی شما و خانواده شما و دیگران نیز تأمین شود».

از مجموعه آموزه‌های دینی می‌توان این موارد را برداشت کرد:

اصالت صحت و سلامت و اصل تقدم پیشگیری بر درمان و در صورت ابتلاء به بیماری و بلا، اقدام به درمان و در تمامی مراحل، اعتقاد به اصل تحمل درد و بیماری.

امام سجّاد (ع) در زمزمه‌های خویش، این منظومه آرامش بخش را درخواست می‌کند:

«بی‌نیازی، پاکدامنی، آسایش، سلامتی، تندرستی و گشایش در زندگی و آرامش و عافیت را برایم فراهم کن».

اگرچه سلامتی و بیماری در حکمت الهی، منزلتی انکارناپذیر دارند ولی اصالت با صحت و سلامت است. تا آنجا که امام باقر (ع) سلامت دین و صحت بدن را در کنار یکدیگر بر مال و ثروت ترجیح داده، می‌فرماید: «سلامت دین و صحت بدن، بهتر از مال است و مال یکی از زینت‌های خوب دنیا است».

حفظ صحت، بهداشت و پیشگیری از هر نظر بر بیماری تقدم دارد. در پیشگیری، آدمی، آرامشی بیشتر و ابتکار عمل داشته، هزینه‌های کمتری می‌پردازد.

امام سجّاد (ع) از خداوند می‌خواهد که با صحت، امنیت و سلامت در دین و بدن بر او منت‌گذارد:

«و با صحت، تندرستی، امنیت و سلامتی در دین و بدنم، بصیرت دلم، پیشرفت کارهایم، بیم از تو، خوف از تو، توانائی بر طاعت که مرا بدان امر فرموده‌ای، و خودداری از نافرمانی تو که مرا از آن بازداشته‌ای، بر من منت‌بگذار».

فراز سوم - پذیرش بیماری

«تردید وجود ندارد که در نظام هستی، هیچ پدیده‌ای بی‌حکمت نیست، هرچند این حکمت بر ما پوشیده باشد».

امام سجّاد (ع) از خداوند این‌گونه عافیت و تندرستی درخواست می‌کند:

«بارالها، بر محمد و آل او درود فرست و بر من جامعه تندرستی ببوشان و مرا به تندرستی‌ات غوطه‌ور کن و به

پذیرش بیماری، اولین گام در درمان بیماری است. انکار بیماری به بیمار هیچ کمکی نخواهد کرد؛ بلکه از بین رفتن فرصت‌ها و گاهی نیز مرگ را سبب می‌شود. بیماری که بیماری خویش را می‌پذیرد، پیش از مراجعه به طبیب و حکیم، خود «حکیم» شده، به حکمت بیماری آگاهی می‌شود. امام زین‌العابدین و سیدالساّجدين اینچنین فرمود:

برای درمان واقعی، ابتدا باید به «طیب حقیقی» متوسل شد.

برای دستیابی به تندرستی، دعا و نیایش به تنهایی کافی نیست؛ بلکه تلاش، کوشش و مراجعه به پزشک نیز ضرورت دارد که در قرآن کریم می‌خوانیم:

« و ان لیس للانسان الا ما سعی»

«و اینکه برای انسان جز آنچه کرده‌است پاداشی نیست».

تندرستی‌ات محفوظ فرمای و به تندرستی‌ات گرامی‌دار و به تندرستی‌ات توانگر کن و تندرستی‌ات را به من عطا- فرما و به من تندرستی‌ات را ببخش و تندرستی‌ات را به من بگستر و تندرستی‌ات را به من شایسته کن، و میان من و سلامتی که به من عطامی‌کنی در دنیا و آخرت جدایی مینداز.»

از این زمزمه عارفانه و دعای حکیمانه برداشت‌های گوناگونی می‌توان داشت که برخی از آنها عبارت‌اند از: امام سجاده (ع)، بیماری خویش را پذیرفته که از دیدگاه الهی درخواست تندرستی می‌کند.

فراز چهارم - شکرگزاری نسبت به بیماری

خود، مرا نشاط‌خاطر بخشیدی و بدانها مرا نیرو دادی تا بر طاعتت توفیق یابم؟!»

یا «زمان بیماری که با آن مرا (از آلودگی گناهان) رهانیده، نعمت‌هایی که (در غالب درد) به من تحفه داده‌ای تا بار گناهانی را که بر دوشم سنگینی کرده سبک‌کند، و از بدی‌هایی که در آن غوطه‌ور شده‌ام پاک- سازد و برای فراگرفتن توبه آگاهم کند و تذکر و یادکرد نعمت گذشته را سبب زدودن گناهان بزرگم کند؟»

این «هنر حمد حین درد» فقط از پیشوایان، پیروان و پارسایانی انتظار می‌رود که به «مقام شکر» رسیده‌اند. امام سجاده (ع) در جای دیگری این‌گونه زمزمه می‌کند:

«خداوندا، تو را سپاس که آفریدی و اعتدال بخشیدی، تقدیر نمودی و حکم کردی، میراندی و زنده- ساختی، بیمار کردی و شفا بخشیدی، عافیت دادی و مبتلا- ساختی».

امام سجاده (ع) آنچنان در مدیریت بینش و نگرش نسبت به درد و بیماری پیشرفت کرده که هم درباره «سلامتی» سپاسگزاری می‌کند و هم از «بیماری» شکرگزار است. حتی آن حضرت در دعای پانزدهم صحیفه سجاده اظهار می‌کند که نمی‌داند برای سلامی باید بیشتر حمد و سپاس گوید یا از بیماری، بیشتر سپاسگزار باشد؛ این زمزمه‌های سید ساجدان و زینت عابدان با گوش جان، شنیدنی است:

«ای خداوند، تو را سپاس بر نعمت سلامتی بدن که همیشه در آن عمر می‌گذرانم و سپاس برای توست بر بیماری و بلایی که (هم‌اکنون) در بدنم پدید آورده‌ای؛ پس نمی‌دانم -ای خدای من- کدام یک از دو حالت به شکر تو شایسته‌تر بوده، در کدام یک از این دو وقت، حمد و سپاس تو سزاوارتر است؟!»

«وقت سلامتی که در آن حال از روزی‌های پاکیزه‌ات گوارای وجودم کردی و برای دریافتن خوشنودی و فضل

فراز پنجم - نشاط و رضامندی حتی در بیماری

خرسندی نسبت به سلامتی چندان هنری نیست؛ بلکه هنر حقیقی، رضامندی حتی در بیماری است. به طور اتفاقی، احتمال دارد که انسان سالم به غرور، خودپسندی و خودپرستی گرفتار شود و انسان بیمار در سایه سار مقام رضا به نجات و رهایی دست یابد. امام علی (ع) می فرماید:

«بسا بیماری که نجات یابد و سالمی که درافتد». از سوی دیگر، ناخرسندی نسبت به بیماری، پیامد خطرناکی به نام «افسردگی» خواهد داشت که افسردگی از خود بیماری زیان بارتر است؛ در حالی که در اوج درد و بیماری می توان بدتر از آن را نیز تصور کرد و از اینکه وضعیت بدتر نشده، خدا را شکر و سپاس کرد. و این روحیه در هر حالت به انسان، لذت، رضایت، شادی و نشاط هدیه می کند.

سالک پارسا در همه حالات، راحتی، سختی، سلامتی و بیماری، رضا به قضا داده و راضی به داده و نداده است و چون می داند که در هر حال «این نیز می گذرد» و از آنجاکه بیماری هم زودگذر است، آرامش خویش را از دست نمی دهد.

امام سجّاد (ع) در فرازی از نیایش های نشاط انگیز خود، از «مقام شکر» عارفانه به «مقام رضا» رسیده، این گونه زمزمه می کند:

«ای خداوند، بر محمد و آل محمد درود فرست و هنگامی که من در مقام شکر نعمت های در حال آسایش و سختی و سلامتی و بیماری کوتاهی ورزم، به من حق شناسی روزی فرما تا در جان خود رائحه دل انگیز رضا و آرامش دل خویش را نسبت به آنچه برای تو واجب است در حال ترس و ایمنی خشنودی و خشم، و ضرر و سود، دریابم».

فراز ششم - آثار خویشتنداری نسبت به بیماری

پاک سازد، و برای فراگرفتن توبه آگام کند، و تذکر و یادکردِ نعمت گذشته را سبب زدودن گناهان بزرگم کند. و در خلال ایام بیماری، دو فرشته نویسنده اعمال در پرونده ام اعمالی را نوشته اند که نه هیچ دلی در آن اندیشیده و نه هیچ زبانی از آن سخن گفته و نه هیچ اندامی برای آن، رنجی را تحمل کرده است؛ بلکه (همه اینها فقط از باب) فضل و احسان تو بر من نوشته شده است».

امام سجّاد (ع) خطاب به بیماری که بهبود یافته بود این گونه فرمود:

«پاک شدن از گناهان بر تو مبارک باد! خداوند، تو را یاد کرده است، او را یاد کن و از تو در گذشته است، او را سپاس گوی».

اینجا یک پرسش اساسی مطرح می شود که «آیا بر اساس مطالب این نوشتار، انسان باید خواستار و طالب بیماری بوده، برای بهبود و درمان تلاش نکند؟».

تقوا و خویشتنداری در هر حالتی به ویژه در بیماری به آدمی، آرامش درونی می دهد. امام سجّاد (ع) از خداوند این گونه برای قلب خویش، لباس درخواست می کند:

«بر دلم جامه تقوا بپوشان»

و خداوند حکیم در قرآن کریم، جامه تقوا را از هر جامه ای بهتر می داند.

مهم ترین پیامد خویشتنداری نسبت به بیماری، شکر و سپاسگزاری است. امام سجّاد (ع) پس از حمد و سپاس درباره بیمار، به آثار و برکات نشاط و خرسندی نسبت به بیماری این گونه اشاره می کند:

«زمان بیماری که با آن مرا (از آلودگی گناهان) رهانیده، نعمت هایی که (در غالب درد) به من تحفه داده ای تا بار گناهانی را که بر دوشم سنگینی کرده سبک نماید و از بدی هایی که در آن غوطه ور شده ام

پاسخ این پرسش در فراز بعدی آمده است.

فراز هفتم - سخت کوشی برای بهبود بیماری

شخصی در محضر امام سجّاد (ع) بیان کرد: خدایا، مرا به هیچ یک از مخلوقات محتاج منما. سید و سالار پرستش کنندگان فرمود:

«هرگز چنین دعایی مکن، زیرا کسی نیست که محتاج دیگری نباشد و همه به یکدیگر نیازمندند؛ بلکه همیشه و هنگام دعا بگو: خداوندا، مرا به افراد پست و شرور، نیازمند مساز.»

در پرتو این کلام نورانی، نیازمندی و احتیاج جامعه بشری به «پزشک» و «پزشکی»، نورافشانی می‌کند؛ زیرا عافیت و سلامت، اصالت داشته، مؤمن با کیاست در جستجوی سلامت خواهد بود. بر این اساس، امام سجّاد (ع) در مقام دعا و نیایش برای مشرکان و دشمنان مسلمانان، این چنین بیماری‌ای آرزومی‌کند:

«بارالها، ایشان را با «وبا» درهم آمیز، و خوراکی‌هایشان را به بیماری‌ها بیالای و شهرهایشان را در زمین فرو بر، آنها را به قحطی و خشک‌سالی سرکوب فرما و خواربارشان را در بی‌حاصل‌ترین و دورترین زمینت به ایشان برارده و دژهای زمین را از دسترس آنها دوربدار و به گرسنگی همیشگی و رنجوری دردناک دچارشان کن.»

انسان اهل درک و زیرک در مقام نیایش و هنگام کوشش به دنبال احساس لذت و حلاوت در عافیت و سلامت بوده، برای رهایی از بستر بیماری به تلاش و سخت‌کوشی می‌پردازد.

این نکته لطیف و لطیفه ظریف را می‌توان در فرازهای پایانی دعای پانزدهم صحیفه سجّادیه، با گوش جان شنید و با تمامی وجود چشید:

«پس بر محمد و آل او درود فرست و آنچه را برایم پسندیده‌ای محبوب من گردان و چیزی را که به من نازل فرموده‌ای برایم آسان نما و مرا از آلودگی گذشته‌ام پاک فرما و بدی‌های پیشینه‌ام را از من محو کن و شیرینی و حلاوت تندرستی را بر من بازگردان و خنکای سلامت را به من بچشان.

و چنان کن که از بستر این بیماری به سوی عفو تو راه یابم و از این زمین‌گیری به گذشت تو انتقال یافته، از این اندوه به راحت تو خلاصی یابم و سلامتی مرا از این محنت و دشواری با گشایش خویش همراه گردان.

همانا تو بی‌استحقاق ما احسان می‌کنی، نعمت بی‌پایان می‌بخشی، بسیار بخشنده بزرگی و صاحب جلال و بزرگواری هستی.»

امیر بیماری به جای اسیر بیماری

«راضی بودن به ناخوشی، بالاترین درجات یقین است.»

و بنابه گفته خدای سبحان در قرآن، «شاید چیزی را ناخوش بدارید و در آن، خیر شما باشد.»

البته و صد البته، مطالبی که در این نوشتار آمده پیرامون «بیماری‌های جسمی» است و این تعابیر، درباره

نتیجه‌گیری

هنگامی که آدمی به بیماری گرفتار می‌شود با پذیرش و حتی سپاسگزاری نسبت به آن به آرامش می‌رسد و این نشانه علم و یقین او نسبت به حکمت الهی است؛ زیرا امام سجّاد (ع) فرمود:

منابع

- ۱- صحیفه سجّادیه؛ ترجمه علیرضا رجالی تهرانی؛ قم: خادم الرضا، ج ۲، ۱۳۸۳، دعای ۴۷، فراز ۶، ص ۳۱۸.
- ۲- قرشی، سیدعلی اکبر؛ قاموس قرآن؛ تهران: دارالکتب الاسلامیه، ج ۲، ۱۳۵۲، ص ۱۶۱.
- ۳- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۱۳، فراز ۲، ص ۱۳۶.
- ۴- محمدی، حسنعلی؛ فرهنگ آسمانگر: اسماء و صفات الهی در قرآن، متون دینی و ادبیات فارسی؛ قم: فراگفت، ۱۳۸۲، ص ۴۵۱.
- ۵- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۴۷، فراز ۲۳، ص ۳۲۰.
- ۶- کلینی، محمدبن یعقوب؛ اصول کافی، ترجمه سیدجواد مصطفوی؛ ج ۳، تهران: علمیه اسلامی، ص ۳۰۶.
- ۷- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۲۳، فراز ۳، ص ۱۹۲.
- ۸- ابن بابویه قمی، ابوجعفر محمدبن علی (شیخ صدوق)، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، ترجمه محمد-علی مجاهدی؛ قم: سرور، ۱۳۸۱، ص ۱۳۵.
- ۹- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۴۷، فراز ۱۱۸، ص ۳۴۸.
- ۱۰- محمدی ری شهری، محمد، دانش نامه احادیث پزشکی؛ ترجمه حسین صابری؛ قم: دارالحدیث، ۱۳۸۳.
- ۱۱- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۲۳، فراز ۱، ص ۱۹۰.
- ۱۲- قرآن کریم؛ سوره نجم، آیه ۳۹.
- ۱۳- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۱۵، فراز ۱ تا ۴، ص ۱۴۴.
- ۱۴- دانش نامه احادیث پزشکی؛ ج ۱، ص ۵۴.
- ۱۵- صحیفه سجّادیه، دعای ۲۲، فراز ۱۲، ص ۱۸۸.
- ۱۶- آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم و درر الکلم (به صورت موضوعی)؛ ترجمه هاشم رسولی محلاتی؛ تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ج ۱۰، ۱۳۸۶.
- ۱۷- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۲۱، فراز ۹، ص ۱۸۲.
- ۱۸- قرآن کریم؛ سوره اعراف، آیه ۲۶.
- ۱۹- صحیفه سجّادیه؛ دعای ۱۵، فراز ۴ و ۵، ص ۱۴۶.

«بیماری‌های روحی» درست نیست که امام سجّاد بارها از آنها به خدا پناه برده، به نمونه‌ای اشاره می‌شود:

«ای خداوند، به تو پناه می‌برم از آشفتگی حرص و آز و از تندی خشم و چیرگی حسد و ضعف شکیبایی، و از کمی قناعت و از تندخویی و اصرار بر شهوت و پافشاری بر عصبیت و پیروی از هوا و هوس، و مخالفت راه راست و از خواب غفلت و اقدام بر تکلف و کار با مشقت و ترجیح باطل بر حق و اصرار بر گناه و کوچک شمردن معصیت و بزرگ شمردن طاعت و ...».

از سوی دیگر، پیامبر اکرم (ص)، بیماری را هدیه الهی می‌داند:

«بیماری‌ها، هدیه‌هایی از جانب خداوند به بنده هستند؛ پس محبوب‌ترین بندگان نزد خداوند، کسی است که بیشترین هدیه به وی رسیده باشد».

به نظر می‌رسد که بیماری در این گونه آموزه‌های دینی، بیماری جسمانی بوده، بیماری‌های روحی از قلب مریض، سرچشمه گرفته‌اند.

بنابراین نحوه برخورد با بیماری‌های روحی به سازوکارهای دیگری نیاز دارد. در این نوشتار، تغییر نگرش نسبت به بیماری، غبارروبی ذهنی از افکار منفی و مثبت‌اندیشی نسبت به بیماری‌های جسمی از منظر صحیفه سجّادیه، هدف اصلی بود.

- ۲۰- ابن شعبه حرّانی، حسن؛ *تحف العقول*؛ ترجمه علی‌اکبر غفاری؛ تهران: کتابفروشی اسلامیّه، ۱۳۵۴، ص ۲۸۸.
- ۲۱- *صحیفه سجّادیه*؛ دعای ۱۵، فراز ۶ تا ۸ ص ۱۴۶.
- ۲۲- *تحف العقول*؛ ص ۲۸۵.
- ۲۳- *صحیفه سجّادیه*؛ دعای ۲۷، فراز ۱۳، ص ۲۱۲.
- ۲۴- *تحف العقول*؛ ص ۲۸۵.
- ۲۵- قرآن کریم؛ سوره بقره، آیه ۲۱۶.
- ۲۶- *صحیفه سجّادیه*؛ دعای ۸، فراز ۱، ص ۱۲۰.
- ۲۷- *دانش‌نامه احادیث پزشکی*؛ ج ۱، ص ۱۴۸.

Daneshvar

Medicine

Sickness philosophy outlook regarding sickness enjoyment obtained from Sahife Sajadieh

Mohammadreza Yektaei*

Assistant Professor, Shahed University, Tehran, Iran.

Email: dr.yektaei@yahoo.com

Abstract

Background and Objective: Pain and sickness are undeniable facts in the material life. This study was aimed to evaluate Imam Sadjad's points of view about sickness. We would like to know if sickness can be an enjoyable or disgusting phenomenon.

Materials and Methods: With respect to the objectives of our study, research material comprised of Imam Sadjad trainings and Sahife Sajadieh worships. Therefore, we used the consistent method of evaluation as a qualification evaluation.

Results: Regarding this study and evaluation of Sahife Sajadieh in this context, we obtained the following results:

- 1- Sickness condition should be considered on the basis of theology.
- 2- Prevention of sickness is a rational, scholarly and sedative job.
- 3- Patient can provide a basic context for treatment by sickness acceptance.
- 4- In the sickness philosophy outlook, sickness thanksgiving has a suitable locality.
- 5- Religious belief affords cheerfulness and satisfaction to the human, even in sickness condition.
- 6- Self-control toward sickness has special effects and blessing in the temporal and heavenly life.
- 7- A faithful and wise human use both prevention and treatment methods in the serious condition.

Conclusion: Mankind is able to gain sickness enjoyment in the gleam of sickness philosophy in order to reach the health and relaxation. Of course, this rule and regulation are related to physical sickness and evaluation and therapy of mental disease need another research plan.

Key words: Thanksgiving, Health, Sickness, Philosophy, Enjoyment

*Scientific-Research
Journal of Shahed
University
Seventeenth Year,
No.92
April, May
2011*

Received: 18/1/2011

Last revised: 19/4/2011

Accepted: 22/4/2011